

Az Útmutató 2007. áprilisi igéje:

„Ha élünk, az Úrnak élünk, ha meghalunk, az Úrnak halunk meg, ezért akár élünk, akár meghalunk, az Úréi vagyunk.“ (Róm 14,8)

Tavaszi üzenet

„Először sírsz. / Aztán átkozódsz. / Aztán imádkozol. / Aztán megfeszíted / Körömszakadtig maradék-erőd. / Akarsz, egetostromló akarattal - / S a lehetetlenség konok falán / Zúzod véresre koponyád. / Aztán elalélsz. / S ha újra eszmélsz, mindent újra kezdesz. / Utoljára is tompa kábulattal, / Szótalannul, gondolatlanul / Mondod magadnak: mindegy, mindhiába: / A bűn, a betegség, a nyomorúság, / A mindennapi szörnyű szürkeség / Tömlöcéből nincsen, nincsen menekvés!”

Ismerősek a vers gondolatai.

Akarunk valamit, amit görcsösen igyekszünk megvalósítani, de nem jönnek a várt eredmények. Módosulna az elképzelés, az útirány, de nem veszünk tudomást róla. Máshol lenne a helyünk, de ragaszkodunk magunk által választott szerepünkhöz. A kudarcok, fájdalmak és sikertelenségek láttán pedig vádaskodunk, és a

körülményeket, a másik embert vagy épp Istent okoljuk, vagy rezignációba vonulunk, és a „minden mindegy”- állapotban nincsenek már álmaink.

A tavasz az életet hirdeti. A napsugár melege simogatja az arcokat, a gyümölcsfák virágba borulnak, a színpompás virágok illata elbódít, a madarak csivitelnek és a természet harsogja a maga nyelvén: Valaki gondoskodik a világról! Valakinek kezében van az élet és irányítja annak folyását!

Valaki élénk ád zord és terméketlen időszakokat, és megérzeteti velünk a csalódások fájdalmát, a szeretetlenség hidegét, a lélektelenség nyomasztó voltát, a kísértések nagyságát, erőnk és akaratumk végességét.

Valaki élénk ád zord és terméketlen időszakokat, hogy megsejthessük, ezekre is szükségünk van, ezek mélységében és terméketlenségében formálódunk, felismerésekre

jutunk, életirányokat kényszerülünk elfogadni vagy megváltoztatni.

Valaki élénk ád naps és termő időszakokat is, és megéreztetni velünk a másik ember szeretetének melegét, a tervezés örömét, a nehézségek megküzdésének ízét, az akarat lendültét, a tettek erejét, a nem várt érzés gazdagságát.

Valaki élénk ád naps és termő időszakokat, hogy megsejthessük, részünk van szeretetének áradásában, teremtő és fenntartó munkájának

folyásában, valamint vannak csodák, amelyek maguktól megnyílnak előttünk, de nyitottá kell válnunk reájuk, hogy gazdagságuk és szépségük el tudjuk fogadni.

Minden kegyelem. Lázás tevékenységgel, görcsös akarással nem teremthetünk tavaszt, de éppúgy nem akadályozhatjuk meg érkezését sem. Valaki tudja, mikor van ideje életünkben a

tavasznak és mikor van ideje a télnek. Valakinek hálátelt szívvel tartozunk zord és borús időszakokért és napsugaras csodákért.

„S akkor - magától - megnyílik az ég, / Mely nem tárult ki átokra, imára, / Erő, akarat, kétségbeesés, / Bűnbánat - hasztalanul ostromolták.

Akkor megnyílik magától az ég, / S egy pici csillag sétál szembe véled, / S olyan közel jön, szépen mosolyogva, / Hogy azt hiszed: a tenyeredbe hull.

Akkor - magától - szűnik a vihar, / Akkor - magától - minden elcsitul, / Akkor - magától - éled a remény. / Álomfáidnak minden aranyágán / Csak úgy magától - friss gyümölcs terem.

Ez a magától: ez a Kegyelem.” /Reményik Sándor/

Solymár Mónika

GYÜLEKEZETI ALKALMAK ÉS HÍREK

Istentiszteletek

- **Bécs, 1070 Lindengasse 44/a. kápolna**
2007. május 06. **11.00 óra** Istentisztelet
2007. június 03. **11.00 óra** Istentisztelet
- **Graz, Heilandskirche gyülekezeti terem (8010 Graz, Kaiser Josef-Platz 9.)**
2007. május 13. **16.00 óra** Istentisztelet

Művészek pünkösdjé

A mellékelt meghívó szerint az Ausztriai Evangélikus Egyház művészeti napot tart 2007. május 28-án (pünkösdhétfőn) az Otto Wagner templomban és a Baumgartner Höhe 18-as pavilonjában. Képzőművészeti, zenei és egyéb programok mellett lehetőség nyílik a művészekkel való beszélgetésre is.

Különösen nagy hangsúlyt helyeztek arra, hogy a más nemzetiségű művészek és művészeti alkotások is helyet kapjanak, így magyar részről Gyulai István festőművész is a kiállítók között található.

Lange Nacht der Kirchen

2007. június 1-én (péntek) immár harmadik alkalommal rendezik meg az ausztriai keresztény egyházak a templomok éjszakája elnevezésű programjukat. Ebben az esztendőben Bécs és Linz mellett Graz, Klagenfurt és Salzburg gyülekezetei és egyházi szervezetei 18.00-1.00 óra között különböző programokkal várják az érdeklődőket.

A 2006-ban megrendezett alkalmon Bécsben több mint 110.000-en vettek részt ezen a rendezvénysorozaton. A programokról részletes felvilágosítást a www.langenachtderkirchen.at internetes honlapon lehet találni.

Gustav-Adolf Fest Oberwartban

Az Ausztriai Evangélikus Egyház négy szuperintendenciája (Burgenland, Niederösterreich, Steiermark, Wien) 2007. június 7-én (csütörtök, Fronleichnam, Ausztriában munkaszüneti nap) egynapos evangélikus találkozót szervez Oberwartba. A találkozó helyszíne az INFORM vásárterület és az oberwarti sportcsarnok, témája a keresztények társadalomban betöltött szerepe és felelőssége. A program 10.00 órakor istentisztelettel kezdődik, amelyen Herwig Sturm püspök prédikál. A délután folyamán választás szerint fórumbeszélgetés, kulturális programok és bibliamagyarázatok várják a résztvevőket.

Evangélikusok találkozója Pakson

A Magyarországi Evangélikus Egyház 2007. június 22-23-án rendezi Pakson az 5. Országos Evangélikus Találkozót. Erre az alkalomra határon túli magyar résztvevőket is várnak. A találkozó témája: Békesség néktek! A programból:

2007. június 22. – 17.00 nyitó áhítat, közegyházi fórum a zsinat, országos egyház, misszió, sajtó és az evangélikus iskolák ügyeiről, Szita István festőművész tárlatának megnyitása, színjátszó csoport, könnyűzenei és komolyzenei hangverseny, fúvós tέρzene.

2007. június 23. – 9.00 nyitó áhítat, fórum majd csoportos beszélgetés a megbékélés témáról, hajókirándulás, utcamisszió, úrvacsorai istentisztelet.

A találkozó felől érdeklődni és jelentkezni lehet a lelkészi hivatal telefonszámán. További információk találhatóak a <http://talalkozo.lutheran.hu> internetes oldalon.

A lelkészi hivatal telefonszáma (csak mobiltelefonon elérhető): ☎ +43/650 58 777 12

A lelkészi hivatal e-mail címe: ✉ evang-ungarisch@chello.at

„Die Protestanten wissen ja nicht, was sie in ihrem Choral haben.”
Max Reger

A zene lelkesége II.

A gyülekezeti éneklésről

Az ének felerősített imádság. Tudták ezt a próféták, a zsoltáírók, az apostolok, a régi egyházatyák, a reformátorok, teológusok és muzsikuskok ősidők óta. Krisztus dicséretet énekelvén ment tanítványai az Olajfák hegyére, s talán nem túl merész a feltételezés, hogy nem ez volt az egyetlen alkalom, mikor együtt énekelek.

A zene a lélek olyan mélységeibe hatol, rezgései olyan régiókban képeznek ingerületet, mint semmilyen más művészet. A közelmúltban olvastam Helen Keller önéletrajzát. A 20. sz. elején Amerikában született lány másfél éves korában betegség miatt elvesztette hallását és látását. Tíz éves kora körül, az addig csak vegetáló kis lényvel egy zseniális pedagógus kezdett foglalkozni. Megtanította beszélni, írni, olvasni. Helen később egyetemet végzett, művelt emberré vált, aki rajongott a zenéért. Különösen a templomi zenét szerette. Megkereste azt a helyet a templomban, ahol a rezgések a legintenzívebbek voltak, és ott állva gyönyörködött, valóságos esztétikai élményt élt meg. Meggyőződésem, hogy létezik egy még ismeretlen antenna rendszer, egy különös informatikai hálózat, amit a zene működésbe hozhat bizonyos biológiai és pszichológiai körülmények közepette. A Szentírás szerint, akinek van füle hallja, mit mond a Lélek... Helen Keller azonban fizikai hallás nélkül érzékelte a boldogságot a zene környezetében. Nem tudok más magyarázatot, a zene lélektől lélekgig képes áramlani, hatni, boldogítani, inspirálni.

Az istentiszteletek zenei része tehát nem esztétikai aláfestés, nem kísérőzene, hanem az Isten tiszteletének egy határozott megjelenítése, mikor a Lélek egy magasabb szinten próbál kapcsolatot keresni a felsőbb régiókkal.

Az ismert történelmi, társadalmi és kulturális adottságok miatt a magyarországi evangélikus egyházzene a németországihoz képest jelentős helyzeti hátránnyal indul, mégsem mondhatjuk, hogy teljesen hiányoznak a fundamentumok. Gálszécsi István énekeskönyvéből, mely három Luther-éneket is tartalmazott, már 1536-ban énekelhettek eleink. A Szegedi Gergely-féle kiadvány 1596-ból arról nevezetes, hogy az Erős várunk itt szerepel először magyarul. A Gönczi énekeskönyv értékét mi sem bizonyítja jobban mint az, hogy ebben találta meg

Kodály a Psalmus Hungaricus szövegét. A kezdeti nehéz idők ellenére nagyszerű eredmények születtek. A gyülekezetek ritmikusan énekeltek, nyilván szívből és szívesen, hiszen az énekek változatos ritmikájának gyökerei a népdalokból kerültek a szent zenébe. Bartók és Kodály óta jól tudjuk, hogy milyen tiszta forrás ez.

A 17. sz. második felében indul meg az a tulajdonképpen máig is ható folyamat, ami a korálok „kiegyenlítésére” irányul. Egy kor ízlésének, stílusának, divatjának megfelelően formálták a más korban, stílusban született műalkotásokat. Nemcsak az értékes zene, egyéb művészetek is megsínylették ezt a törekvést. Román és gótikus épületeket és templomokat alakítottak, „renováltak” barokká. Sok középkori falfestmény semmisült meg, vagy került szerencsésebb esetben vastag vakolat és festékréteg alá. A magyar zene különleges szerencséje, hogy Bartók és Kodály a 19. és 20. század fordulóján felismerték, hogy a 24. óra vége felé járunk, mentették a menthetőt, elvégezték az elkerülhetetlen nagytakarítást, munkásságuk folytán új zenei értékrend született, melyhez érdemes volt és lehetett igazodni, és melynek alapján a zenepedagógia is új alapokra került.

ENKLESEC. CXI

A TIZ PARANTSOLAT,
AZ AZ, MINDEN TANACZKO-
zafunknac, iteletünknc es czelekedetünknc
Regulata, Exod. XX. Deut. V

Israel szerető nepema

Halgassad az en töröcnyem, Te

fjüed meg ne kemenyüllyön, lelked
f ij ebben

Protestáns énekeskönyv Várad, 1565.

Az 1980-as években megjelent Evangélikus Énekeskönyvben is érezhető ennek hatása. A szerkesztő bizottságnak magam is tagja voltam és mondhatom hatalmas munka áll a háttérben. Nem állítom hogy hibátlan, ilyen ugyanis nincs, néhány alapvető elvet viszont sikerült megvalósítani, amit emelt fővel vállalhatunk. A hibák korrigálása legyen az utókor feladata.

Ősi énekeinket eredeti szépségükben felmutatni, megfelelő, könnyen olvasható és énekelhető alakban lejegyezni és közreadni - más szóval re-formálni -; ez volt a legfőbb törekvésünk. Az újabb korok termését pedig szigorú teológiai és zenei szempontok szerint igyekeztük megszüntetni. A nyolcvanas években éppen végét járta egy korszak, melyben az úgynevezett haladó zene, a mozgalmi dalok támogatott művészeti tevékenységnek számítottak, ha ideológiai tartalmuk, mondanivalójuk megfelelt a politikai kívánalmaknak, még akkor is, ha irodalmi és zenei színvonaluk kívánnivalót hagyott maga után. Nem akartunk ebbe a hibába esni. Attól, hogy egy ének Istent dicséri, még nem biztos, hogy remekmű.

Egy új énekeskönyv kiadása évtizedekre meghatározza az érintett régió templomi zenéjét, de természetesen a templomokban megszólaló muzsika még számos tényező függvénye. A korálók hangszeres kísérete döntő fontosságú. Nem igazán helyes kíséretéről beszélni, mert a kántor orgonán, harmóniumon vagy esetleg modern elektronikus gépezeten vezeti a gyülekezet énekét. A vezetéshez „vezetői engedély” szükséges, melyet némi tanulás, valamennyi gyakorlás, és sikeres vizsga előz meg. A képzett, jó kántor (itt most nem zeneakadémiai képzésre gondolok) csodákra képes. Mikor egy korál harmóniái megszólalnak, úgy ahogy kell, az maga a csoda. Figyelembe kell venni, hogy miről szól a „nóta”, mekkora gyülekezet énekel, mekkora templomban, milyen a kísérő hangszer, mit tudnak a regiszterek, az egyes ének-versszakok szövegéhez is szabad alkalmazkodni, és még sorolhatnám...

A hívő muzsikás ezen a téren fokozottan hátrányos helyzetben van. Egy zenei merénylet engem átmenetileg olyan lelkiállapotba tud hozni, ami garantáltan nem az üdvösségemet szolgálja. Hogyisne bántana, mikor az evangélikus istentiszteleti szertartás ősi csodálatos rendje kerül sokszor méltatlan helyzetbe, és éppen a zene miatt.

Az istentiszteletről

Az evangélikus istentisztelet olyan ősi, hogy korábbi mint a reformáció. Az Ágostai Hitvallást idézem: „a misét nálunk megtartják és legnagyobb tisztelettel ünneplik.” Örülök neki, hogy így van. Mikor hozzánk képest néhány évszázados késéssel a római katolikusok bevezették az anyanyelvi misézést, a két felekezet hívei egymásra csodálkoztak, mennyire hasonló a két szertartás. Bizony nagy kár lett volna a fürdővízzel együtt a gyereket is kiönteni. Megszólal bennem az operaszerző, aki mint ilyen járatos a dramaturgiában, és azt mondja, hogy az istentiszteletünk, vagy ha úgy tetszik a mise, dramaturgiai műremek. Óriási pszichológiai érzékkel vezeti a gyülekezetet végig egy spirituális folyamaton, az Isten nevének megidézésétől a gyónáson, bűnbocsánaton, hitvalláson, úrvacsorán át az elbocsátó áldásig. Az állandó és a változó részek aránya szerkesztési bravúr, mint hibátlanul illeszkedő fogaskerekek, gördülnek zökkenőmentesen. A szertartás végző lelkész szent kötelessége a prédikációt, imádságokat, a kijelölt énekeket méltó módon illeszteni az ősi keretek közé.

Valamikor a nyolcvanas évek közepén kórusművet írtam Sütő András szövegére. Szíven ütöttek sorai, úgy éreztem, helyettem írta a szépséges szavakat: *Aki nem tud énekelni, bizony nagyon szegény ember, mégha tele is van forintokkal a ládája. Kodály és Bartók feltarisznyált bennünket énekekkel ezer esztendőre. Otthon, amikor valamelyikünk hosszú és magányos útra indult, öregeink azt kérdezték. Jól felöltöttél? Botod van-e? Hát éneket viszel-e magaddal? Vagyis védelmet a sötétség és úti veszedelmek ellen. Azt mondanám én is: Ne hagyjátok az éneket!*

Szokolay Sándor
Kossuth-díjas zeneszerző

Emlékfoszlányok ötven év távlatából

„Jön! Jön a Radicséva! – üvöltette az ajtóból a hetes. Csak így egyszerűen: „Radicséva”. Ami nem tiszteletlenségből fakadt, hanem talán abból, hogy a köztünk lévő viszonylag kis korkülönbség miatt a nővérünknek éreztük. És mire a tanárnő, mint egy kis pajkos kobold befutott, a közvetlenül a katedra előtti padokban rázendített a STAUMATO. A „szódagyári zenekar”, amelynek ez volt a felállása: STEjnman, AUerbauer (Legény Jóska és e sorok írójának Karinthytől kölcsönzött neve), MAscagni (Lengyel Peti Gombár tanúr úrtól örökölt neve és TOKaji (Tokaji Lala, a „szőke néger”). A hetes jelentése alatt is tovább cincogtunk mi, lakli kamaszok: *Ez itten a Staumato, Itt jó szóda kapható...*

De a tanárnő nem haragudott. Kedvességével le tudott szerelni minden kamaszos pimaszkodást. Aztán beszélni kezdett, és mi hamarosan elfeledkeztünk mindenről.

Magukkal ragadtak a versek, szinte megbabonázva ültünk Balassi, Zrínyi, Csokonai, Petőfi, Radnóti, József Attila, majd a kortárs költők közül Illyés Gyula, Tamkó Sirató Károly szavainak hallatán. Radics Éva tanárnő olyan lelkesen, szárnyalón tolmácsolta őket, hogy egyszerűen nem lehetett rosszkodni... A szülőföld és minden szép és jó szeretetét oltotta belénk a versekkel.

Másik kép. Iskolai kirándulás. Románia, Constanta. Fényképezkedés az ide száműzött Ovidius szobra előtt. Majd lubickolás a Fekete-tengerben. A fürdőzés után a parti homokban egy

A Dunán

Csend van. Álmos július. És az égen
izzik, éget, perzsel a nap sugára.
Fekszem. Édes, könnyed a kedv ma bennem
Ringat a csónak.

Néha loccsan halkán a víz alattam,
tisztá, könnyű álom a szívre szökken.
Régi emlékek üde képe játszik
képzeletemmel.

Jó ma nékem. Szép ez a nyári játék,
ringat, altat. – Csobban a csöppnyi hullám...
Drága napfény! Múlik a bú s a lélek
éledez ismét.

Hej, ha egyszer Cháron a vak vezérlő
észrevétlen, s csendben a messzi partra
vinne, Léthén túli berekbe, tán még
meg se lepődnék.

összetákolta, elkerített apró karámszerűségben lehetett átöltözni. És amikor e „kabinból” előjött a fehér fürdőlepedőbe burkolózott tanárnő, mintha a partra lépő Odüsszeust köszöntő tündéri Nauszikaa jelent volna meg előttünk. Azt hiszem, hogy - miként ez a tanár-diák kapcsolatban gyakorta megesik – egy kicsit mindannyian szerelmesek voltunk belé.

Egy újabb emlékmozaik 1956 forró nyaráról. Ez Radics tanárnőnek a társadalmi haladás és a haza iránti elkötelezettségéről, valamint az egyszerű dolgozó emberek sorsa iránti felelősségérzetéről tanúskodik. Izgatott társalgás reggelizés közben, amikor a tanárokkal tele reménnyel és bizakodással tárgyalta meg az éjszaka folyamán az otthonról rádió érkező híreket...

És szinte szimbolikus az utolsó találkozásunk. 1962 őszén vasárnap délután „háromhetes friss” tanárként az egri vár falai alatt sétálgatva a lányával kiránduló Radics tanárnőbe ütköztem. Ahogy megláttam, Balassi végvári és Csokonai Lilla-versei kezdtek zsongani a fejemben. „Nos immár kollégák lettünk” mondta, s ez az emlékkép mindmáig bennem él. Radics tanárnő példája mindig előttem lebegett tanári munkám és irodalomnépszerűsítő újságírói tevékenységem során.

Köszönöm a Sorsnak, hogy tanítványa lehettem.

Zahemszky László
nyugalmazott főiskolai docens, Eger

Ezekkel a sorokkal, valamint egy általa írt verssel köszöntjük dr. Radics Jenőné, Éva néni 80. születésnapja alkalmából!
Isten áldását kívánjuk életére és családjára életére!

Absender: P.b.b.
 Ungarisch-Evangelische Gemeinde
 AB in Österreich
 A-1060 Wien, Capistrangasse 2/15
 Gefördert aus Mitteln der
 Volksgruppenförderung.
 Erscheinungsort: Wien
 Verlagspostamt: A-1060 Wien
 Zul.Nr.: GZ 02Z031072 M

Medieninhaber und Herausgeber: Ungarisch-Evangelische Gemeinde A.B. in Österreich, A-1060 Wien, Capistrangasse 2/15.
 Lelkészi hivatal telefonszáma: +43/650/58 777 12, Home page: www.evang-ungarisch.at E-mail: evang-ungarisch@chello.at
 Bankverbindung: Bank Austria Creditanstalt, A-1011 Wien, Schottengasse 6.
 BLZ 12000. Konto Nr. 0029-04191/00. IBAN: AT701100000290419100; SWIFT (BIC): BKAUATWW
 Redaktion: Géza Schubert, Solymár Mónika

Magyar passiójáték Bécsben

A böjti kérdés minden évben ugyanaz, és minden évben válaszra vár: Hogyan állok Jézus Krisztus keresztyje alatt? – ezekkel a szívhez-lélekhez szóló szavakkal hívta Solymár Mónika április 3.-ára, nagyhét keddjére, a Collegium Hungaricumba a gyülekezet tagjait és barátait, egy nem mindennapos húsvétváro eseményre.

A budapesti Evangélikus Hittudományi Egyetem 14 harmadéves hallgatója mutatta be saját dramatizált passiójátékát, az egyes jelenetekhez illő vetített háttérrel és zenei aláfestéssel. A bibliai idézetekre felépített szövegek és a megfelelő zenedarabok egybefűzése, az előadás dramaturgiája, a jelenetek koreográfiája, mind a leendő lelkészek és hitoktatók eredeti, közös, többhónapos munkájának eredménye. A mindenkori harmadévesek e szép húsvéti felvállalásának 25-éves tradíciója van: az akkori igazgató, Selmeczi János, ösztönzésére és útmutató támogatásával indult és minden évben új kreatív feladatként teremődik újjá.

Az idei feldolgozás tengelye a két tanítvány töprengése Emmausz felé vezető útjukon a Jeruzsálemben történtek, látottak és hallottak felett, egy vándor csatlakozása és bekapcsolódása a beszélgetésbe és az élő Úr felismerése a vándorban (Lk 24,13-35). Az előző jelenetek és a befejező kifejlés e köré csoportosulnak, ezt húzzák alá: sajátos, eredeti, meggondolkoztató, nagyon emberi exegézise egy majdnem mellékesnek látszó evangéliumi jelenetnek. Az egész előadást felemelő naivitás jellemezte; különösen megkapó volt a Krisztust alakító fiatal teológus szép, tiszta, egyszerű, minden pátoszt mellőző szövegkiejtése.

A passiójáték misszió is. A teológus-diákok bejárták vele Szlovénia és Szlovákia magyarjait, voltak Erdélyben, szerepeltek Finnországban, falukat-városokat jártak be. De voltak Sopronkőhidán a börtönben és egy leányfegyintézetben is. Bécsben először jártak, szívesen, lelkesen tették. A szép számban megjelent közönség meghatottan búcsúzott tőlük.

Id. Orbán István